

HJERNEPRODUKTION

Kjeld Schmidt

Den danske stats undervisningsministerielle funktioner bæres p.t. af en Helge Larsen. Han har hidtil ikke været mere umulig end situationen, så han bærer med rette sin byrde med et smil, ja, efterhånden er bærer og byrde blevet ét kød – for ikke at sige ét fedt.

Disse undervisningsministerielle hjernevindinger har d. 27. november 1969 i Folketinget begået nogle såkaldt principielle betragtninger over de højere læreanstalters "målsætning", d.v.s. deres funktion i det senkapitalistiske samfund:

"Universiteter og højere læreanstalter er institutioner for forskning og undervisning, hvor man henter viden og udvikler forskeranlæg – en arbejdsplads, ikke et forum for missionerende ideologier, en arbejdsplads, hvor man erhverver kritisk holdning, bl.a. til efterprøvelse af ideologier, andres og ens egne, gamle som nye. Og naturligvis også til efterprøvelse af uddannelsen selv – den uddannelse, der af de samme kritiske kredse betegnes som en eneste indoktrinering. Det tager jeg ganske roligt. Den såkaldte borgerlige indoktrinering har dog ikke været så dominerende, at den har hindret kritikerne i at udforme eller acceptere ideologier, der kræver den absolutte indordning. Her er virkelig tale om indoktrinering både som middel og mål".

Er der mon et hul midt i universet, hvor universitetet har sit sæde? Eksisterer universitetet i et tomrum? Hvilken erkendelsesinteresse ligger

til grund for universitetets forskning og undervisning?

"Såvel samfundet som erhvervslivet har krav på, at uddannelsen er effektiv ikke mindst i den forstand, at den giver reelle og solide kundskaber. De er nødvendige arbejdsredskaber, og behovet for dem er større end før, men samfundet og erhvervene kan ikke nøjes med det. Evnen til at forny sig og at kunne omstille sig, med andre ord evnen til at være selvstændig i sin holdning til problemerne, bliver af større værdi i sig selv og i forhold til effektiviteten".

I de undervisningsministerielle hjernevindinger er der ikke nogen modsætning mellem på den ene side, at universitetet er en arbejdsplads, hvor man erhverver kritisk holdning, og på den anden side at såvel samfundet som erhvervslivet har krav på at uddannelsen er effektiv, ikke mindst i den forstand, at den giver reelle og solide kundskaber; ja, der er ikke i de undervisningsministerielle hjernevindinger nogen modsætning mellem "evnen til at kunne forny sig og at kunne omstille sig" og "evnen til at være selvstændig i sin holdning til problemerne".

Det er ikke chokerende, thi i de undervisningsministerielle hjernevindinger er "samfundet og erhvervene" (d.v.s. den borgerlige stat og kapitalierne) naturgivne fænomener, der adlyder de evige naturlove. Hvem ville bebrejde universitetets hovedbygning, at den ikke er i stand til at

overvinde tyngdeloven og svæve frit mellem himmel og jord? Nå, men hvem vil så bebrejde universitetet, at det ikke er i stand til at overvinde det kapitalistiske samfunds tyngdelove? Den omtalte "kritiske holdning" er altså kun kritisk under forudsætning af kapitalens herredømme.

I de undervisningsministerielle hjernevindinger er samfundsordenen – om ikke skabt af Gud Fader (han er jo død), så dog i overensstemmelse med Naturens Orden. I den undervisningsministerielle terminologi er "kritisk holdning" til "ideologierne" altså affærdigelse af den videnskab, der vil forstå den nuværende Samfundsorden som en historisk-transitorisk samfundsformation; affærdigelse af den videnskab, der har allieret sig med den klasse, der har interesse i at forstå den fortvivlende helhed, fordi den lider under den og udgør dens potentielle banemænd: proletarerne; affærdigelse af den proletariske videnskab. Det er det, de undervisningsministerielle hjernevindinger mener, når de siger, at universitetet er "en arbejdsplads, ikke et forum for missionerende ideologier". Universitetet skal ikke kritisere den kapitalistiske samfundsformation; det skal ikke producere arbejdspsykologer, der fortolker konflikterne på arbejdspladserne som manifestationer af senkapitalismens indre modsætninger; det skal ej heller producere økonomer, der fortolker valutakriserne tilsvarende. Det er ikke "effektivt", d.v.s. rentabelt.

Universitetet skal producere de hjerner, der besidder de for "samfundet og erhvervene" nødvendige "reelle og solide kundskaber", og som er i stand til at "forny sig" og "omstille sig", når det kræves. Akkurat som en konservesfabrik producerer pølser. Blot med den forskel, at det ikke er universitetet, der sælger produktet, men bærerne af produktet: de færdigproducerede kandidater.

For at sikre produktets "kvalitet" (d.v.s. dets evne til at tilfredsstille statens og kapitalernes behov for arbejdskraft) afholdes der eksaminationer, hvor den eneste tilladte kritiske holdning er den, der retter sig mod "ideologier", d.v.s. prole-

tarisk videnskab. For dem, der ikke har interesse i at se skoven for bare træer, er enhver tale om skoven den rene metafysik! Følgelig er eksaminationer indenfor socialvidenskaberne eksaminationer i evnen til kun at se træerne. Det er det, de undervisningsministerielle hjernevindinger mener med "kritisk holdning". Hver klasse sit sprog! Samfundets og erhvervenes krav til produktet gør sig imidlertid ikke blot gældende i form af eksaminationer som sådanne; hensynet til disse krav bestemmer hele universitetets struktur. Og her er der igen kun lille forskel på universitetet og konservesfabrikken: studenterne skal være passive genstande for påfyldning af alverdens mærkværdigheder og ildelugtende substanser; den med eksaminationer ubønhørligt forbundne indbyrdes konkurrence om ikke at tilhøre dem, der er udset til at dumpe, sikrer, at studenterne holder sig i ro under påfyldningen.

Omend forskellen som sagt er lille, er den der dog. Og den er betydningsfuld: konservesdåser mukker ikke. Problemet er nemlig, at intellektuelt arbejde (herunder akkumulation af kundskaber etc.) kræver, at individet er engageret, idet de distanceringsmekanismer, der benyttes af f.eks. industriarbejderne (dagdrømmeri etc.) ikke er forenelige med intellektuelt arbejde. Denne modsætning mellem det intellektuelle arbejdes natur og den form, det påtvinges på et borgerligt universitet, hvor studenterne tendensielt er konservesdåser under påfyldning, bliver akut under senkapitalismen, hvor produktivkræfternes høje udviklingsstade nødvendiggør masseproduktion af kvalificeret arbejdskraft af såvel naturvidenskabelig som socialvidenskabelig (palliativ) art. Det er ikke kravet om studenterløn, men denne knusende modsætning, der ligger til grund for, at proletarerne under produktion, studenterne, gør oprør og tilslutter sig den proletariske bevægelses hovedstrøm.

Den proletariske videnskab er således også studenterne videnskab. Også studenterne har interesse i at se skoven, thi også de lider under den fortvivlende helhed.